

Izabela, zahľbená do písma, nepočula, kedy André vošiel dnu. Len keď sa jej prihovoril, zdvihla hlavu.

„Vidím, že *Dejiny Angličanov* ťa zaujali,“ zvedavo na ňu hľadel. *Čo o nej vlastne viem?* spytoval sa v duchu a musel si priznať, že takmer nič. *Nikdy som sa nesnažil o to, aby som jej porozumel*, uvedomil si a náhle mu to prišlo ľúto.

„Nedalo sa odolať,“ odvetila s úsmevom, ktorý jej skrášlil už i tak peknú tvár. „Čítal si ju?“ spytovala sa, kým vracala knihu na policu.

Kývol tmavovlasou hlavou. „Snažil som sa jej porozumieť,“ trpkoko sa zasmial.

Izabela vedela, na čo naráža. Ťažké boje s anglickým nepriateľom a zdĺhavá okupácia Normandie, keď bol nútený opustiť svoj domov, zanechali na ňom stopy. Nie div, že ho našla v tomto kúte zeme, že nie je pri kráľovi. Po všetkých rokoch v službe sa konečne mohol vrátiť domov!

„Posadíme sa?“ pozrel na ňu vážne.

Izabela prikývla. Pochopila, že chce zmeniť tému rozhovoru.

„Pod,“ vystrel k nej ruku a nepatrne sa usmial.

Izabela smelo vložila útlu ruku do jeho dlane, a keď jej ju zovrel, pohľady sa im stretli.

Mladá žena zalapala po dychu – Andrého modré oči hovorili o láske, ktorú spolu prežili.

Prečo mi to robí?! zaúpela v duchu a odvrátila zrak. Neuniesla žeravú nástojčivosť jeho pohľadu, a tak už neuzrela, ako sa mu na tvári mihol úsmev. Bol to úsmev víťaza, ktorý si je istý sám sebou.

Dívajúc sa na horiaci plamienok v kozube, dala sa doviest' ku kreslu a potom sa posadila. Už-už dvíhala pohľad, aby sa znovu pozrela na muža, ktorého kedysi nadovšetko milovala, keď sa zrazu otvorili dvere a ktosi vkročil dnu.

Izabela sa obrátila k dverám, vzápätí zmeravela.

Blížil sa k nim nízky, čudne pokrútený človečik neurčitého veku. Hlavu mal lysú, tvár vráskavú, pery rozďavené v neprirodzenom, komickom úsmeve. Oči mal však napodiv rozumné, hľadeli na nich bystrým pohľadom, ktorému sotvačo unikne.

„To je Rainier,“ ozval sa André, pozorujúc sluhu kladúceho na stolík občerstvenie, ktoré si vyžiadal, keď Izabelu nechal samu. „Je mi hlboko oddaný.“

Spýtavý pohľad, ktorý naňho uprela, hovoril za všetko – nemusela vydať ani hláska. Osud podivného sluhu ju zaujal.

„Vyrval som ho z rúk tým nafúkancom v Lisieux. Predstav si, že ho odsúdili na smrť, k čomu mu istotne dopomohlo to, ako vyzerá. Mal smolu, že sa potuloval po okolí v čase zberu jablák. Ľudia horekovali, vraj dosiaľ nemali takú slabú úrodu. Navzájom sa presvedčili, že to Rainer na nich zoslal pohromu a teraz nebudú mať dostatok jablák na výrobu calvadosu. Taká hlúposť!“ zachmúril sa. „Odvtedy prešlo už pekných pár rokov, ale vždy, keď si na to spomeniem, pochytiť ma zlosť!“

„Vravíš, že mal smolu,“ prehovorila s vážnou tvárou, „ja si však myslím, že mal šťastie...“ Povzbudivo sa na Rainiera pozrela.

Bol to len okamih, ale stačil na to, aby zachytila obdivný pohľad ošklivého služobníka. *Sluch má, zdá sa, dobrý*, usmiala sa od ucha k uchu. *Nepochybne nás počúval s nastraženými ušami. Ten určite vie o všetkom, čo sa tu šuchne!*

André sa schuti zasmial. „Asi máš pravdu, Izabela.“

Kým sa zhovárali, miestnosť sa plnila oblakom lahodných vôní. Sladká zaváranina sa miešala s vôňou koreneného, na tenké plátky narezaného pečeného mäsa, vypečeného chleba a škoricových koláčikov.

Sluha pána de Carentan naliaľ do kalichov iskrivé víno, uklonil sa a potom sa vytratil.

Náhle osameli.

Izabela, sledujúc ostro rezané črty Andrého tváre, nepochybovala, že práve nadišla osudová chvíľa, ktorej sa tak trochu obávala. *Len či sa mi podarí presvedčiť ho*, dumala, s rukami tuho zovretými v lone.

„Je to už pekných pár rokov,“ ozval sa znenazdania, „čo sme sa naposledy zhovárali.“ Andrého hlas znel chriplavo a Izabele sa zahmlil zrak.

Privrela oči, aby odohnala slzy, ktoré sa jej v nich hromadili.

Bože, ako ju vtedy miloval! A ona? Odovzdala sa mu – naplno, bezhranične, mysliac si, že to tak bude už navždy. Ako sa len mýlila! Vytriezvenie z mámivého ošiaľu bolo kruté, zvládla to však. Musela.

Spomienky na chvíle strávené v Orléans boli priveľmi bolestné, no prekoná ich. Sľúbila si predsa, že už nikdy viac nedovolí, aby jej ublížil!

„Ak dobre počítam, je to už sedemnášť rokov...“

„Nemýliš sa!“ odvetila tvrdšie, ako chcela. Ale nech! Neprišla sa sem predsa ľutovať, a ani jeho nie. „V tú noc si mi zachránil život, no vzal si mi nádej – milovala som ťa, ale ty si po mojej láske netúžil. Vedz, že na ňu spomínam nerada.“ Uprela naňho planúci pohľad. „Tá noc pre teba nič neznamenal a pre mňa už nič neznamená,“ vravela, aj keď si myslela čosi iné. Predstavovala pre ňu veľmi veľa, mnohé sa vtedy zmenilo a takmer ju to zabilo. Nechcela však, aby o tom vedel. Nehodlala mu vraviť o svojom únose, zaprisahala sa, že sa o ňom nikto nedozvie, a dosiaľ sa jej sľub podarilo dodržať. O trojdňovom pekle, ktoré prežila, nevedel dokonca ani Bentrand, jej tajomstvo zomrelo spolu s kráľovnou Jolandou, ktorá jediná ho poznala, keď sa o ňu, doráňanú, starala.

Izabela netušila, že André o jej tajomstve vie, že práve jemu vďačí za život, že to on zavraždil Huga de Seine-et-Marne a potom ju, blúzniacu, zúrivy unášal do bezpečia. Tak si to vtedy priala kráľovná Jolanda, matka vojvodu Reného, Andrého soka, ktorého dieťa Izabela čakala. A on ju vypočul. Keď sa presvedčil, že Izabela je už mimo nebezpečenstva, opustil Orléans. Počas niekoľkých krátkych dní, keď bol jeho priateľom len zúrivy vietor preháňajúci sa

naprieč zamrznutou krajinou, mu často od bolesti zvieralo srdce: v mysli bol stále za hradbami orléanského hradu, kde zanechal jedinú lásku svojho života...

Izabela ho svojou odpoveďou uviedla do pomykova. André si bol istý, že prišla kvôli nemu, a teraz tvrdí, že na minulosti jej nezáleží. Tak ako je to teda? Čo iné, ak nie láska, ju priviedlo na jeho hrad?!

„Prečo si teda prišla?“ položil jej prostú otázku.

Izabela vzdychla – v Andrého hlase začula náhlu skleslosť.

Nespúšťal z nej oči, badateľne očakával rýchlu a priamu odpoveď, no ona mu ju zatiaľ nemohla poskytnúť. Nie skôr, kým nebude poznať odpoveď na svoju otázku.

„Prečo, André?!“ zvolala s výčitkou. „Prečo si ju chcel?“

Podvedome očakával túto otázku. Bola predsa jej matkou, matkou ženy, ktorú si vzal.

André vydal zo seba hlboký vzdych. Vyjadril tak pocit bóľu a smútku, ktorý ho už dlhodobo zhrýzal. „Hľadal som v nej teba... Ženu, ktorú jedinú som miloval a ktorú som stratil,“ odvetil bez zdráhania a nebolo pochyb, že svoje slová myslí úprimne.

Izabela zmeravela. Neschopná slova, hľadela na muža, ktorý ju svojím priznaním hlboko zasiahol.

V citovom rozrušení ani nepostrehla, že jej zvlhli líca. Chcela niečo povedať, ale nenachádzala vhodné slová.

Videl, ako trpí, nedokázal jej však pomôcť. Napriek tomu, že tu boli spolu, so svojím trápením bol každý sám.